

Αγαθοεργές λάμπεις στο σκοτάδι

Με έναν πηγαία παιγνιώδη αφηγητή, ο **Σωτήρης Δημητρίου** εναλλάσσει τη μαύρη κωμωδία με το ανάλαφρο χιούμορ

ΣΩΤΗΡΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Θάμπωσε
ο νους.
Διηγήματα

Εκδόσεις Πατάκη,
σελ. 125,
τιμή 10,50 ευρώ

ΤΟΥ
ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Τα πρόσωπα τα οποία πρωταγωνιστούν στην πεζογραφία του Σωτήρη Δημητρίου, είτε έχουμε να κάνουμε με ανθρώπους της πειρωτικής υπαίθρου είτε με φιγούρες που ζουν εντός του αστικού κλοιού, είναι εξαρχής παρεμποδισμένα: σκιασμένα από την προαποφασισμένη μοίρα τους, μοιάζουν να αναζητούν επί ματαιώ την ταυτότητά τους ενόσω προσπαθούν να έρθουν σε επαφή με τους άλλους, δίχως να ανακτήσουν ποτέ κάποιον γηγενή εαυτό αφού νιώθουν παντού και πάντοτε το ίδιο απόμακρο και απομονωμένα. Και μιλάμε επίσης για πρόσωπα των οποίων η καθημερινότητα ρέπει μονίμως προς το κακό και τη διαστροφή, χτίζοντας μια ανθρωπολογία της απανθρωπιάς κατάστικτη από εμμονές και ψυχώσεις που σκοτώνουν.

Θέλοντας να αποφύγει την καταθλιπτική ομοιομορφία, ο Δημητρίου διακόπτει κατά καιρούς τη σταθερή αυτή γραμμή με ανάπαυλες που του δίνουν την ευκαιρία να διαλέξει μια διαφορετική περίμετρο για την ανάπτυξη της ψυχολογίας των ηρώων του. Το έχουμε δει στο αφήγημα *Τα σπρωφορά της Αθήνας* (2005) αλλά

και στο μυθιστόρημα *Σαν το λίγο το νερό* (2007), όπου η αφήγηση αποκτά μια ποιητική (κάποτε και παραμυθητική) χροιά, ικανή να απαλύνει έστω και προσωρινά το ισχυρό αίσθημα αποξένωσης των υπόλοιπων βιβλίων. Το βλέπουμε τώρα και στην καινούργια συλλογή διηγημάτων του Δημητρίου, που ανοίγει για άλλη μια φορά τον δρόμο προς ένα λιγότερο βαρύ κλίμα.

Ας μη φανταστούμε πάντως κάτι ριζικά ανατρεπτικό. Οι χαρακτήρες στέκουν και πάλι στο ημίφως, υποφέρουν ξανά από τα αδιέξοδα του μοναχικού τους κόσμου και σταματούν εκ νέου μπροστά σε εμπόδια που σκιάζουν την προσωπικότητά τους. Καταφέρνουν ωστόσο τελικά, ποιος λίγο, ποιος πολύ, να μείνουν μακριά από το άπατο πηγάδι του κενού, να μη χάσουν και το τελευταίο κομμάτι της ψυχής τους, περιβάλλοντας τη μελαγχολία τους με αφαιρέσεις οι οποίες αγγίζουν τα όρια της παρωδίας. Αδέλφια που αρέσκονται να ανταλλάσσουν τα ρούχα τους (ακόμα κι όταν ο ένας από τους δύο έχει πεθάνει), γριές που ζητιανεύουν διπλά σε γάτες που αφοδεύουν, πιστοί που λατρεύουν όψιμα τον θεό τους και αμέσως μετά πεθαίνουν, ψαράδες και μοιρολογίστρες που ξεσκόνουν τα πλήθη με τα τραγούδια τους, ευειδείς περιπλανώμενοι με μια βαλίτσα στο χέρι, εραστές που θριαμβολογούν για

τις ατυχείς σεξουαλικές τους επιδόσεις, διορθώτριες τυπογραφικών δοκιμίων που πρώτα τσακώνονται με τον συγγραφέα τον οποίο διορθώνουν και ύστερα τον παντρεύονται τρελά ερωτευμένες μαζί του, εβραιοφάγοι ταξιτζήδες που αναγκάζουν τον πελάτη τους να γίνει βασιλικότερος του βασιλέως, πθοιοί που στραπατσάρουν αμετανόητα τις ατάκες τους και άντρες που μπερδεύονται ακατάπαυστα με το όνομά τους. Και επιπροσθέτως, κοινοί απατεώνες και περήφανοι στρατηγοί ή αναίτιοι αυτόχειρες και χρονίως ανέραστες κυρίες.

Με έναν πηγαία παιγνιώδη αφηγητή, ο Δημητρίου εναλλάσσει τη μαύρη κωμωδία με το ανάλαφρο χιούμορ, χωρίς σε καμία περίπτωση να χλευάζει την παθολογία των πρωταγωνιστών που παραμένουν, όπως κι αν τους κοιτάξουμε, αγαθοεργές λάμπεις μέσα στο σκοτάδι. Δύο στοιχεία που αφαιρούν πόντους από το βιβλίο (τα έχουμε κατ' επανάληψη συναντήσει και στο παρελθόν) είναι από τη μια η επιμονή του συγγραφέα να παραχώνει άσκοπα την ιδιότητά του στα δρώμενα (καταλήγοντας σε μια μεταμοντέρνα κοινοτοπία) και από την άλλη η πεποίθησή του πως η μιξοκαθαρεύουσα η οποία ταλαιπωρεί κατά τόπους την έκφρασή του έχει κάτι να του προσφέρει υφολογικά.